

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over duurzame en veerkrachtige waterinfrastructuur en -distributienetwerken**(initiatiefadvies)**

(2023/C 349/14)

Rapporteur: **Thomas KATTNIG**

Besluit van de voltallige vergadering	25.1.2023
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde Initiatiefadvies
Bevoegde afdeling	Vervoer, Energie, Infrastructuur en Informatiemaatschappij
Goedkeuring door de afdeling	26.6.2023
Goedkeuring door de voltallige vergadering	13.7.2023
Zitting nr.	580
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	199/10/17

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Gezien de klimaatcrisis en in verband daarmee de schaarser wordende watervoorraden moet volgens het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) alles in het werk gesteld worden om het waterverlies te verminderen, een eerlijke verdeling van de watervoorraden te waarborgen en duurzaam waterbeheer mogelijk te maken. Mensen voorzien van schoon en betaalbaar drinkwater moet altijd de eerste prioriteit zijn op het gebied van distributie en gebruik, met name in geval van waterschaarste, en moet voorrang krijgen boven watergebruik door de industrie, het toerisme en de landbouw. Het EESC roept de Commissie en de lidstaten op een op rechten gebaseerde benadering van alle waterbeleidsmaatregelen te hanteren en waterarmoede aan te pakken, ook in aansluiting op de EPSR. Het EESC stelt voor om een gemeenschappelijke aanpak te bevorderen om inzicht te krijgen in waterarmoede op EU-niveau en om een alomvattende definitie van waterarmoede uit te werken, waarbij elke lidstaat zijn eigen contextuele definitie kan ontwikkelen conform de Europese definitie.

1.2. Waterdistributie is een publiek goed, omdat hierbij het belang van een goede, hoogwaardige en betaalbare voorziening centraal staat. De opgaven in verband met de klimaatcrisis en de noodzakelijke investeringen in waterinfrastructuur brengen forse kosten met zich mee. Het EESC merkt op dat er een verschil is tussen openbaar en particulier waterbeheer omdat er voor beide beheersvormen goede en slechte voorbeelden te vinden zijn. Particulier beheer kan door zijn winstgerichtheid soms moeilijk voldoen aan de fundamentele eis van universele dienstverlening, d.w.z. dienstverlening aan 100 % van de bevolking. Volgens het EESC is openbaar waterbeheer, ondanks de strikte financiële plafonds en bureaucratische beperkingen, beter geschikt om universele toegang tot water- en rioleringsystemen te garanderen tegen een betaalbare prijs en met passende kwaliteitsnormen, en om het herstel en de bescherming van ecosystemen alsook de nodige investeringen in infrastructuur te waarborgen. Het EESC beveelt opnieuw⁽¹⁾ aan bij investeringen in de publieke infrastructuur de "gouden regel" in te voeren, teneinde de productiviteit te waarborgen en de sociale en ecologische basis voor het welzijn van toekomstige generaties te beschermen.

⁽¹⁾ Zie bijvoorbeeld Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's wat betreft het REPowerEU-plan (COM(2022) 230 final), en over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1060, Verordening (EU) 2021/2115, Richtlijn 2003/87/EG en Besluit (EU) 2015/1814 (COM(2022) 231 final — 2022/0164(COD)) (PB C 486 van 21.12.2022, blz. 185), Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over overheidsinvesteringen in energie-infrastructuur als onderdeel van de oplossing van klimaatproblemen (initiatiefadvies) (PB C 486 van 21.12.2022, blz. 67) en Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over een strategische visie op de energietransitie om strategische autonomie van de EU mogelijk te maken (initiatiefadvies) (PB C 75 van 28.2.2023, blz. 102).

1.3. Water is essentieel voor het leven, een gemeenschappelijk goed en een mensenrecht, zoals werd erkend in het eerste succesvolle Europees burgerinitiatief “Right2Water”, dat de aanleiding was voor de herziening van de drinkwaterrichtlijn, die de EU in 2020 heeft goedgekeurd en waarbij een specifiek artikel over de toegang tot water werd opgenomen. In dit verband beveelt het EESC aan dat de EU regelgevingskaders voor waterconcessieovereenkomsten goedkeurt en versterkt om toegang tot water- en rioleringsystemen te garanderen tegen een betaalbare prijs en met passende kwaliteitsnormen, en om het herstel en de bescherming van ecosystemen te waarborgen, alsook de nodige investeringen in infrastructuur. De als gevolg van het succesvolle EBI “Right2Water” verleende vrijstellingen voor water en afvalwater in Richtlijn 2014/23/EU⁽²⁾ moeten ook in de toekomst worden gehandhaafd. Het EESC is ook gekant tegen elke verplichte liberalisering van de water- en afvalwatersector, met name in de context van de klimaatcrisis.

1.4. Gezien de verslechterende distributie van de watervoorraden wijst het EESC erop dat de economie, met name de waterintensieve landbouw en industrie, zo moet worden ingericht dat zij het waterverbruik terugdringt en meer water hergebruikt. Dit vergt ook nationale en EU-vereisten en aanbevelingen om het waterverbruik beter te reguleren en effectievere financiële steun voor waterinfrastructuur mogelijk te maken. Het EESC roept de EU-instellingen op om voorrang te verlenen aan het thema water en werk te maken van een “Blue Deal” van de EU.

1.5. Het EESC zou graag zien dat het beginsel “de vervuiler betaalt” wordt aangescherpt door verontreinigende stoffen aan de bron aan te pakken in plaats van ze uit afvalwater te verwijderen met behulp van “end-of-pipe”-oplossingen. Lozingen van verontreinigende stoffen in water en grondwater moeten permanent worden teruggedrongen om ervoor te zorgen dat de drinkwatervoorziening en de verwerking en zuivering van afvalwater betaalbaar blijven. De invoering van gerichte verbeteringen in de behandeling van afvalwater, nauw gekoppeld aan een regeling op basis van producentenverantwoordelijkheid, zoals de Commissie voorstelt in de herschikte richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (UWWTD), is een belangrijke stap die het EESC ondersteunt, hoewel ervoor moet worden gezorgd dat organisaties voor producentenverantwoordelijkheid door de overheid worden gecontroleerd en dat alle investeringen in afvalwaterzuiveringsinstallaties onafhankelijk en zonder invloed van deze organisaties worden gedaan.

1.6. Het EESC vestigt de aandacht op de grote vraagstukken waarmee gemeenten op het gebied van waterontwikkeling en -onderhoud worden geconfronteerd. Om deze kwesties aan te pakken, moet de intergemeentelijke samenwerking worden uitgebreid en aanzienlijk worden vergemakkelijkt. Het EESC roept de Commissie dan ook op om te zorgen voor meer juridische speelruimte, met name wat betreft de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

1.7. Investeringen in water- en afvalwaterbeheer die nodig zijn om een duurzame, concurrerende en eerlijke “blauwe transitie” tot stand te brengen, moeten gericht zijn op het waarborgen van optimale kosten-batenverhoudingen uit milieu- en economisch oogpunt, met bijzondere aandacht voor kwetsbare bevolkingsgroepen. Ook zijn onderzoek, innovatie en voorlichtingscampagnes voor industrie, landbouw en huishoudens van essentieel belang om te stimuleren dat zuinig met water wordt omgesprongen.

1.8. Nadrukkelijk wijst het EESC op het verlies aan biodiversiteit ten gevolge van de klimaatcrisis, dat nog verergerd wordt door maatregelen zoals de hercirculatie van te warm water in rivieren. Het toekomstige ontwerp van onze waterinfrastructuur moet met deze ongewenste ontwikkelingen rekening houden om ervoor te zorgen dat deze problemen zo goed mogelijk worden bestreden in plaats van verder toenemen. Tegelijkertijd moeten uitgebreide maatregelen worden genomen om de 1,5 °C-doelstelling tegen 2050 te bereiken.

1.9. Het EESC stelt de Europese Commissie voor om in heel Europa een openbare raadpleging te houden over de Europese waterbehoeften, die als basis moet dienen voor de toekomstige maatregelen in het kader van de Europese “Blue Deal”.

⁽²⁾ Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 1).

2. Achtergrond

2.1. Water is van levensbelang en onmisbaar voor de mens, de natuur en het functioneren van de economie en de samenleving. Het grootste deel van het water wordt gebruikt in de landbouw (70 %), gevolgd door de industrie (22 %) en huishoudens (8 %). Tegelijkertijd bedragen de gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor water en sanitaire voorzieningen in de EU 100 miljard EUR. Dit bedrag zal naar verwachting stijgen tot ongeveer 250 miljard EUR om te voldoen aan de EU-regels inzake de behandeling van afvalwater en de drinkwatervoorziening⁽³⁾.

2.2. Om in de toekomst over voldoende water te beschikken, zal de waterinfrastructuur moeten worden verbeterd en de opslagcapaciteit moeten worden uitgebreid. Dit vergt een breed scala aan maatregelen, variërend van het opvangen van regenwater in bassins, het bouwen van reservoirs en ringleidingen tot het verminderen van de bodemafdekking om de opslagcapaciteit in de bodem te vergroten. In geval van overstromingen van verschillende soorten waterlopen moet geprobeerd worden het overschot te geleiden en op te slaan in gecontroleerde reservoirs. Langs waterstromen moet met tussenpozen in buffercapaciteit worden voorzien om overtollig water in de loop van de tijd te laten wegstromen en om pieken in overtollig water te beperken. Men moet vooraf op dergelijke situaties voorbereid zijn, met investeringen in infrastructuur.

2.3. Het mensenrecht op water en sanitaire voorzieningen werd in 2010 door de Algemene Vergadering van de VN uitdrukkelijk erkend als een autonoom recht⁽⁴⁾. De eerste stappen naar de omzetting van dit recht in Richtlijn (EU) 2020/2184⁽⁵⁾ en als voorstel van de Commissie in het kader van de herschikking van Richtlijn 91/271/EEG⁽⁶⁾ zijn dringend noodzakelijk. De lidstaten verbinden zich ertoe de toegang tot schoon en betaalbaar drinkwater en sanitaire voorzieningen voor iedereen in de EU tegen 2030 te verbeteren. Volgens gegevens⁽⁷⁾ van de Commissie hebben zo'n 10 miljoen mensen in de EU momenteel geen toegang tot sanitaire voorzieningen. De lidstaten moeten hiermee bij de uitvoering voldoende rekening houden. Met het Blue Deal-initiatief wordt ernaar gestreefd deze inspanningen verder op te voeren.

2.4. De klimaatcrisis heeft nu al aanzienlijke gevolgen voor het mondiale waterbeheer. Een van de gevolgen is de stijgende zeespiegel, waardoor het binnendringen van water in kustgebieden toeneemt. Tegelijkertijd leidt dit in veel regio's tot een daling van het rivier- en grondwaterpeil. Dit verergert ook de voedseltekorten, aangezien voor tal van levensmiddelen het gebruik van zoet water onvervangbaar is⁽⁸⁾.

2.5. De klimaatcrisis vermindert de bestaande watervoorraden en leidt tot droogte, verdamping⁽⁹⁾, opwarming van de oceanen en vernietiging van habitats, met gevolgen voor het ecosysteem als geheel.

2.6. Watervoorziening is van levensbelang voor de burgers en maakt deel uit van de kritieke infrastructuur. Voor het vervoer van drinkwater naar de burgers is doorgaans energie nodig om de waterpompen te bedienen. Drinkwaterleveranciers maken al gebruik van redundante systemen en hun eigen energiecycli om mensen in geval van een black-out te kunnen blijven voorzien van drinkwater.

2.7. De afgelopen jaren is in veel EU-landen de dienstverlening op het gebied van water- en afvalwater weer onder gemeentelijk beheer gebracht. Met name de negatieve ervaringen met de privatisering van diensten hebben steden en gemeenten ertoe aangezet diensten van algemeen belang weer publiek te laten beheren. Lagere investeringen in

⁽³⁾ https://www.aquapublica.eu/sites/default/files/article/file/20230310_Joint%20statement_EPR%20scheme.pdf

⁽⁴⁾ <https://www.un.org/Depts/german/gv-64/band3/ar64292.pdf>

⁽⁵⁾ Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (PB L 435 van 23.12.2020, blz. 1).

⁽⁶⁾ Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40).

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/qanda_22_6281

⁽⁸⁾ <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wat2.1633>

⁽⁹⁾ Europe's next crisis: Water — POLITICO.

infrastructuur, slechtere arbeidsomstandigheden, hogere kosten voor de consument, en verlies van controle en knowhow gingen hieraan vaak vooraf⁽¹⁰⁾. Met hernieuwd beheer door de gemeente kan de politieke handelingsbevoegdheid, de democratische controle en de invloed van steden en gemeenten op de watervoorziening terugkeren⁽¹¹⁾.

2.8. Water is een bij uitstek politiek en sociaal vraagstuk dat een langetermijnaanpak vereist die onverenigbaar is met verkiezingscycli en dat van de publieke besluitvormers een grote inspanning vergt op het gebied van investerings-, exploitatie- en onderhoudskosten. Om te bereiken dat burgers volledig democratische controle kunnen uitoefenen, moet ervoor worden gezorgd dat zij de watercyclus en de prijs daarvan kennen.

3. Algemeen

De maatschappelijke dimensie van water

3.1. Water is een vitale, maar ten gevolge van de klimaatcrisis steeds schaarser wordende hulpbron. Het EESC bepleit daarom een Europese Blue Deal om deze essentiële hulpbron onder de aandacht te brengen. Het EESC beveelt aan om de stand van zaken omtrent de waterinfrastructuur en de beschikbaarheid van water in elke lidstaat in kaart te brengen, zodat actuele informatie over de stand van de bestaande waterinfrastructuur kan worden verkregen en dringende investeringsbehoeften kunnen worden vastgesteld.

3.2. Het EESC onderschrijft de conclusie dat water geen gewone handelswaar is, maar een erfgoed dat moet worden beschermd en verdedigd⁽¹²⁾. Het EESC is van mening dat universele toegang tot drinkwater en sanitaire voorzieningen van hoge kwaliteit tegen billijke prijzen voor de bevolking moet worden beschouwd als een openbaar goed en niet louter als handelswaar, met volledige inachtneming van artikel 14 VWEU en Protocol 26 bij het VEU en het VWEU. In dit verband beveelt het EESC aan dat de EU regelgevingskaders voor waterconcessieovereenkomsten goedkeurt en versterkt om universele toegang tot water- en rioleringsystemen te garanderen tegen een betaalbare prijs en met passende kwaliteitsnormen, en om het herstel en de bescherming van ecosystemen alsook de nodige investeringen in infrastructuur te waarborgen. De als gevolg van het succesvolle EBI "Right2Water"⁽¹³⁾ verleende vrijstellingen voor water en afvalwater in Richtlijn 2014/23/EU betreffende de gunning van concessieovereenkomsten, moeten ook in de toekomst worden gehandhaafd, met volledige inachtneming van artikel 14 VWEU en Protocol 26 bij het VEU en het VWEU. In het licht van de klimaatcrisis is het EESC met name gekant tegen elke verplichte liberalisering in de gevoelige sectoren water en afvalwater en dringt het in plaats daarvan aan op versterking van de openbare diensten van algemeen belang in de watersector en daarbuiten.

3.3. Het EESC roept de Commissie en de lidstaten op een op rechten gebaseerde benadering van alle waterbeleidsmaatregelen te hanteren en waterarmoede aan te pakken, ook in aansluiting op de EPSR. Het EESC stelt voor om een gemeenschappelijke aanpak te bevorderen om inzicht te krijgen in waterarmoede op EU-niveau en om een alomvattende definitie van waterarmoede uit te werken, waarbij elke lidstaat zijn eigen contextuele definitie kan ontwikkelen conform de Europese definitie. Er moet overheidsfinanciering voor de ontwikkeling van infrastructuur beschikbaar worden gesteld, met speciale aandacht voor woningbezitters die over weinig middelen beschikken en sociaal achtergestelde stads- en plattelandsgebieden waar de infrastructuur moet worden gerenoveerd.

3.4. Het EESC benadrukt dat de "rechtvaardige transitie" niet alleen een kwestie van financiering is; zij omvat ook het doel om voor fatsoenlijk werk en kwalitatief hoogwaardige werkgelegenheid en sociale zekerheid te zorgen en het concurrentievermogen van EU-ondernemingen in stand te houden, en vereist bijzondere maatregelen op alle niveaus, en met name op regionaal niveau.

3.5. Steeds meer regio's in de EU kampen met watertekorten⁽¹⁴⁾. Dit onderstreept de noodzaak om een veerkrachtige waterinfrastructuur te ontwikkelen, met name de aanleg van opslagcapaciteit. In geval van mogelijke watertekorten moet de watervoorziening voor de mens en zijn basisbehoeften worden gewaarborgd en moet hieraan voorrang worden gegeven,

⁽¹⁰⁾ Getzner, Köhler, Krisch, Plank (2018) — Eindverslag (lange versie): Vergleich europäischer Systeme der Wasserversorgung und Abwasserentsorgung. In: Informationen zur Umweltpolitik, 197.
<https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15177626>

⁽¹¹⁾ <https://www.epsu.org/search?f%5B0%5D=policies%3A56>

⁽¹²⁾ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1), overweging 1.

⁽¹³⁾ <https://right2water.eu/>

⁽¹⁴⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133025>

boven het watergebruik voor de industrie, het toerisme en de landbouw. De lidstaten dienen hiervoor te zorgen. Dit is noodzakelijk om conflicten over water, waarvan in andere delen van de wereld al sprake is, te voorkomen. Daarom is een Blue Deal van de EU dringend noodzakelijk, ook om meer aandacht te besteden aan de beschikbaarheid en distributie van water in de toekomst en om meer werk te maken van onderzoek en innovatie.

Waterkwaliteit en waterzuivering

3.6. Het EESC bepleit een betere toepassing van het voorzorgsbeginsel en het beginsel dat de vervuiler betaalt, om de waterkwaliteit te verbeteren en de kosten door te berekenen aan de vervuiler in plaats van aan de consument. Grondwater moet van drinkwaterkwaliteit zijn om dure en energie-intensieve drinkwaterbehandeling te voorkomen.

3.7. Met name de input van de landbouw, de levensmiddelensector en de industrie draagt bij tot diffuse verontreiniging door nitraten en pesticiden, wat betekent dat grondwater vaak geen goede chemische toestand bereikt. De wetgeving op het gebied van landbouw (bv. GLB), industrie en chemische stoffen (bv. pesticidenverordening) moet dus zodanig worden opgesteld dat waterecosystemen niet worden aangetast.

Gebruik en verspilling van water

3.8. Het EESC vestigt de aandacht op de grote vraagstukken waarmee gemeenten op het gebied van ontwikkeling en onderhoud van waterlichamen worden geconfronteerd. Voor de aanpak van deze problemen moet de intergemeentelijke samenwerking verder worden ontwikkeld en aanzienlijk worden vergemakkelijkt om de dienstverlening op het gebied van water en sanitaire voorzieningen en de ontwikkeling en het onderhoud van waterlichamen te verbeteren en de levensvatbaarheid op lange termijn van deze diensten van algemeen belang in plattelandsgebieden te garanderen. Het EESC roept de Commissie dan ook meer juridische speelruimte te creëren, met name op het gebied van de wetgeving inzake overheidsopdrachten.

3.9. De Commissie raamt de totale kosten voor de herziening van de UWWTD op meer dan 3,8 miljard EUR per jaar. Deze kosten zouden grotendeels voor rekening van de huishoudens⁽¹⁵⁾ komen, waardoor sanitaire basisvoorzieningen nog duurder zouden worden, hetgeen vooral de financieel meest kwetsbare groepen in de samenleving zou treffen. De kosten en baten moeten daarom zo worden verdeeld dat ze niet onevenredig door de huishoudens worden gedragen.

3.10. Het EESC vindt dat waterverlies door lekkages in netwerken, dat in sommige EU-landen ruim 20 %⁽¹⁶⁾ bedraagt, en waterverspilling in de landbouw, de industrie, de bouw en het toerisme aanzienlijk moeten worden teruggedrongen. Deze sectoren kunnen aan een oplossing bijdragen door onderzoek en innovatie op het gebied van waterbesparende praktijken op te voeren en bestaande kennis beter toe te passen (bv. druppelirrigatie, de teelt van waterbesparende gewassen, versterking van de circulaire economie, aanpassing van de voedselproductie aan de plaatselijke omstandigheden enz.).

3.11. Geïnformeerde burgers springen in hun huis zuiniger met water om. Het EESC is dan ook ingenomen met de uitgebreide informatievereisten voor drinkwater- en afvalwaterbedrijven voor huishoudens in het kader van de EU-wetgeving.

Waterwegen

3.12. De klimaatcrisis heeft aanzienlijke gevolgen voor de mondiale vaarroutes. Met name de lage waterstanden in rivieren, veranderingen in neerslagpatronen en de steeds vaker voorkomende extreme weersverschijnselen en de stijgende zeespiegel hebben gevolgen voor het goederen- en personenvervoer.

3.13. De diepte van de vaarwegen neemt af en de havens en sluisen moeten aan de nieuwe omstandigheden worden aangepast. Dit leidt tot hogere kosten en langere wachttijden voor schepen en vertraagt het goederenvervoer.

⁽¹⁵⁾ Verdeling volgens de effectbeoordeling: 51 % huishoudens, 22 % overheidsuitgaven en 27 % industrie.

⁽¹⁶⁾ <https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15249737>

3.14. Er moeten maatregelen worden genomen om de infrastructuur van havens en sluisen aan te passen en de planning van scheepvaartkanalen en -routes te verbeteren, met het oog op veilig en efficiënt vervoer over water in de toekomst.

3.15. Volgens het EESC is de ontwikkeling en betere onderlinge verbinding van waterwegen in de EU van cruciaal belang. In dit verband moet ook gekeken worden naar intermodaliteit, zoals vermeld in advies TEN/764 ⁽¹⁷⁾.

Energie

3.16. Uit de situatie op de energiemarkten in augustus 2022 kwam naar voren dat er als gevolg van de klimaatcrisis geen energiebron bestaat die altijd 100 % betrouwbaar is. Zo heeft droogte gevolgen voor de productie van waterkracht en kernenergie.

3.17. Het EESC is ingenomen met de inspanningen om waterkracht te gebruiken voor de opwekking en opslag van hernieuwbare elektriciteit, maar merkt op dat watertekorten als gevolg van de klimaatcrisis op lange termijn negatieve gevolgen kunnen hebben voor de productie en opslag van elektriciteit. Daardoor daalt de productie, wat ook schadelijk kan zijn voor het elektriciteitsnet. De uitbreiding van hernieuwbare energiebronnen moet verder ondersteund en vooral op het gebied van zonne- en windenergie snel bevorderd worden, om eventuele storingen van waterkrachtcentrales te kunnen opvangen.

3.18. De elektrificatie van het vervoer kan ook het gebruik van water doen toenemen, aangezien voor de elektrolyten die worden gebruikt bij de productie van batterijen een aanzienlijke hoeveelheid water nodig is. Daarom vereist de uitrol van batterijfabrieken een zorgvuldige planning.

3.19. Hernieuwbare energiebronnen hebben over het algemeen minder water nodig dan de winning en bewerking van traditionele fossiele brandstoffen, maar er is een bron van hernieuwbare energie met een aanzienlijk waterverbruik: de biobrandstoffen. Voor de irrigatie en verwerking van gewassen die worden geteeld voor de productie van biobrandstoffen is een grote hoeveelheid water nodig, die met behulp van waterinfrastructuur en -distributienetwerken moet worden geleverd.

3.20. Het EESC merkt op dat voor de opwekking van kernenergie grote hoeveelheden koelwater nodig zijn. Door de klimaatcrisis stijgt de temperatuur en daalt tegelijkertijd de waterstand in de rivieren. Bij stijgende temperaturen moeten kerncentrales hun productie beperken wegens waterschaarste. Bovendien verhoogt de lozing van te warm koelwater het zuurstofgehalte van rivieren, wat negatieve gevolgen heeft voor de waterecologie en de biodiversiteit ⁽¹⁸⁾.

4. Specifieke opmerkingen

4.1. Het EESC hekelt het gebrek aan samenhang tussen het EU-beleid op watergebied en dat op andere terreinen en roept de Commissie op hiertegen in het geweer te komen om tegenstrijdige maatregelen en doelstellingen te voorkomen.

4.2. Het EESC kan zich vinden in het besluit van de Commissie in de herschikking van de drinkwaterrichtlijn om waterverliezen in waterleidingen tot een minimum te beperken ⁽¹⁹⁾. Snelle maatregelen en openbare en particuliere investeringen in waterinfrastructuur zijn dringend geboden om waterverlies te voorkomen en de veerkracht en duurzaamheid van belangrijke waterinfrastructuur op lange termijn te waarborgen. Waterlekken moeten als noodsituatie worden behandeld. In dergelijke gevallen zijn deskundig personeel en uitrusting van cruciaal belang om de lekken onmiddellijk te stoppen.

4.3. Wat de financiering van infrastructuurprojecten betreft bleken strikte begrotingsregels voor de publieke sector steeds de grootste belemmering voor de uitvoering te vormen. Daarom moeten projecten in verband met de Green Deal van de EU, energieonafhankelijkheid en de digitale sector worden uitgesloten van alle regelingen die dergelijke overheidsinvesteringen verhinderen. In het verlengde van eerdere adviezen ⁽²⁰⁾ beveelt het EESC dan ook aan om op overheidsinvesteringen de "gouden regel" toe te passen.

⁽¹⁷⁾ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het gewijzigd voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk, tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1153 en Verordening (EU) nr. 913/2010 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1315/2013 (COM(2022) 384 final/2 — 2021/0420 (COD)) (PB C 75 van 28.2.2023, blz. 190).

⁽¹⁸⁾ <https://www.dw.com/de/wie-k%C3%BChlen-hei%C3%9Fe-l%C3%A4nder-ihre-kernkraftwerke/a-49758541>

⁽¹⁹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L2184>

⁽²⁰⁾ Zie voetnoot 1.

4.4. Het EESC steunt de voorgestelde herziening van Richtlijn 2006/118/EG ⁽²¹⁾ en Richtlijn 2008/105/EG ⁽²²⁾, alsook de invoering van grenswaarden voor PFC's en microplastics. In een speciaal verslag van de Europese Rekenkamer wordt gewezen op de inconsistente toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt in de watersector, ondanks aanzienlijke exploitatie- en investeringskosten ⁽²³⁾.

4.5. Voor het onderhoud en de ontwikkeling van duurzame en veerkrachtige waterinfrastructuurvoorzieningen en -distributienetwerken zijn gekwalificeerde arbeidskrachten en vooral vaklieden nodig, evenals een passend kennisbeheer, d. w.z. strategische en operationele activiteiten die het gebruik van kennis optimaliseren. Er wordt op aangedrongen de nodige structuren en arbeidsomstandigheden tot stand te brengen, zodat op dit gebied knelpunten worden voorkomen en er voldoende vaklieden beschikbaar zijn om de nodige maatregelen ten uitvoer te leggen.

4.6. De huidige digitalisering in de watersector vergroot ook de risico's op het gebied van gegevensbeveiliging en gegevensbescherming. Daarom moet gegarandeerd zijn dat de verwerking van verzamelde gegevens aan de strengste regelingen inzake gegevensbescherming voldoet. Tegelijkertijd moet in de waterinfrastructuur en -distributienetwerken cyberbeveiliging een centrale rol spelen, gezien de toenemende bedreigingen van cyberaanvallen op kritieke infrastructuur.

4.7. In veel lidstaten is sprake van weinig tot geen integratie van bedrijven die betrokken zijn bij de productie en distributie van drinkwater, het beheer van afvalwater en waterzuivering. Als de leiding en het beheer in handen van één enkele openbare organisatie zou worden geplaatst, zou dat volgens het EESC bijdragen tot kostenbesparingen en meer efficiëntie.

Brussel, 13 juli 2023.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE

⁽²¹⁾ Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand (PB L 372 van 27.12.2006, blz. 19).

⁽²²⁾ Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG (PB L 348 van 24.12.2008, blz. 84).

⁽²³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_12/SR_polluter_pays_principle_EN.pdf